

Pe urmele unei culturi apuse

Comunitatea armeană din
Suceava

Comunitatea armeană din Suceava

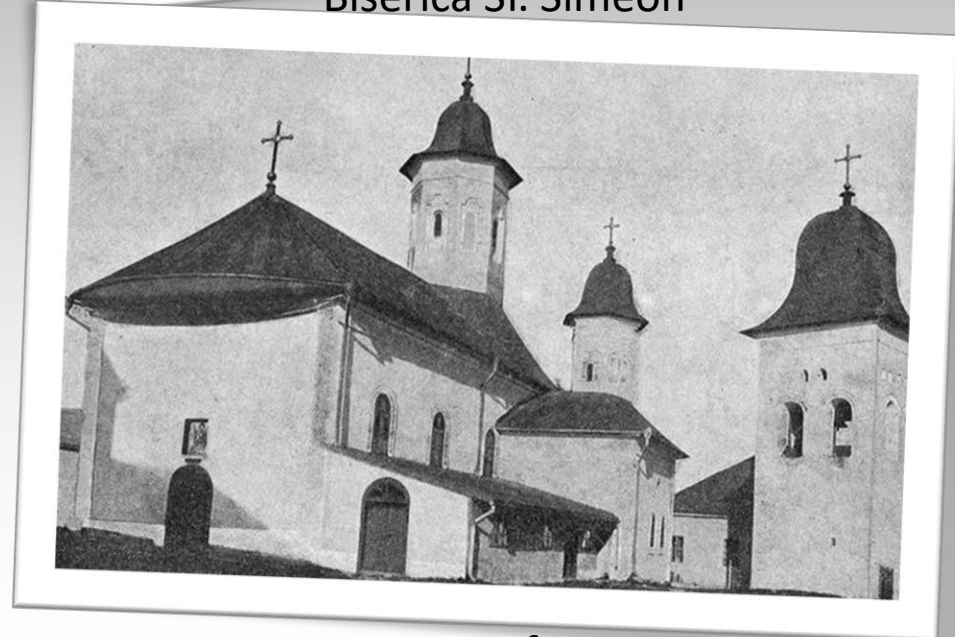
- În urma invaziei tătarilor asupra Armeniei, în **1239**, o parte din populația autohtonă se îndreaptă în special spre Polonia și Moldova. Un alt exod și cel mai important pentru Suceava este cel din **1313**, după un cutremur care a devastat capitala Armeniei, apoi în **1342**, a mai urmat un al treilea val.
- Comunitatea armeană s-a organizat în orașul nostru sub spectru religios, fiind puși sub jurisdicția episcopului armean din Liov, Ohannes, la data de 18 august 1388. Această dată reprezintă prima mențiune a armenilor în Suceava, cât și a orașului însuși.
- Având în sânge arta negoțului, s-au remarcat cu ușurință, intrând în atenția domnitorilor; aceștia le-au acordat privilegii, activitatea negustorească a armenilor reprezentând unul dintre factorii care i-au conferit Sucevei statutul de oraș comercial, lucru menționat în hrisovul emis de Alexandru cel Bun în 1407, prin care le dădea dreptul să se stabilească în Suceava comercianților armeni din Polonia⁴.
- Această politică de atragere a armenilor a fost continuată de Ștefan cel Mare și unii dintre urmașii săi.

Zona locuită de armeni

- Cel mai vechi nucleu de locuire al armenilor, conturat în secolul al XV-lea, îl reprezintă Ulița cea Mare Armenească (azi Strada Armenească), a cărei poziții a fost delimitată de cele două biserici armenesti: Sfânta Cruce – 1521 și Sfântul Simeon – 1513, denumirea fiind consemnată în izvoare la 1597.
- Ulița se prelungea până în piața de jos, unde a existat o biserică armenească (Sf. Maria) ce din secolul al XVI-lea nu a mai funcționat.
- Ulița Armenească podită cu calapod încă din 1563, avea ca limită inferioară în secolul al XV-lea biserica Sfânta Maria din zona pieței mari (azi hala de carne), iar ca limită superioară prin extinderea teritorială a Cartierului Armenesc, biserica Sfântul Simeon din secolul al XVI-lea.
- În 1608 în oraș se găseau 300 – 400 case de armeni.

Biserica Sf. Simeon

Biserica Sf. Cruce

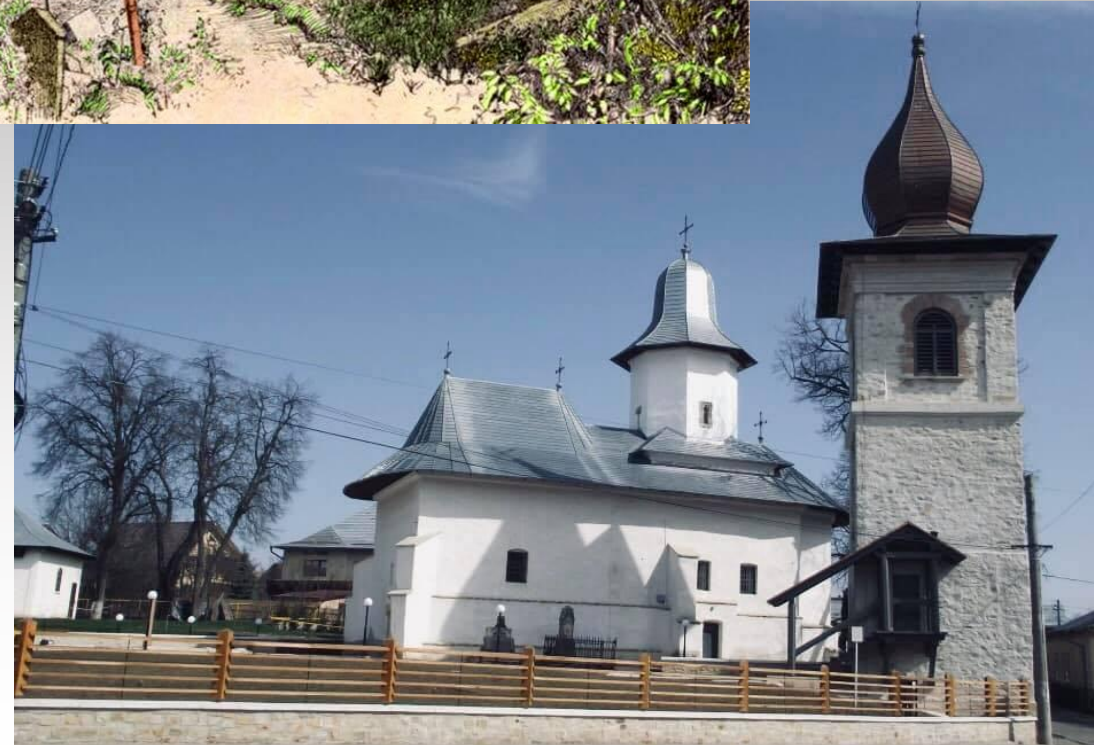
- Deși în Suceava au existat și grupuri de sași, unguri, ruși și greci, locul cel mai însemnat l-a deținut până foarte târziu comunitatea armeană, numeroasă fiind și în secolul al XVII-lea (3000 locuitori) și își va păstra individualitatea și după includerea Bucovinei la Imperiul Habsburgic.
- Mulți dintre negustorii suceveni, băștinași sau stabiliți aici, aveau case, pivnițe, dughene și locuri de casă în hotarul târgului.
- Istoria armenilor este legată de cea a Sucevei, având un rol însemnat în viața economică și culturală a orașului.

- Bucurându-se de libertate religioasă, armenii și-au construit propriile lăcașuri de cult. Mănăstirea Zamca este menționată încă din 1415 ca reședință a episcopului Avedik.
- Acesteia i-a urmat mănăstirea Hagigadar, zidită în 1512.
- Anul următor, 1513, rămâne în istorie ca anul construirii Bisericii Sfântul Simion. Biserica a fost extinsă în 1606, odată cu construirea turnului clopotniță.
- Cu referire la numele Turnului Roșu apare o legendă. Aceasta spune că la sfârșitul secolului al XVII-lea, trupele poloneze ale regelui Ioan III Sobieski, cantonate la Mănăstirea Zamca, s-au luptat cu trupele turcești și moldovenesti. Luptele s-au purtat pe Strada Armenească în dreptul turnului. Astfel, se spune că această culoare roșiatică a sa este dată de sângele vărsat în acea bătălie. Clopotele turnului impresioneau prin sonoritatea lor datorită cantității mari de argint ce le alcătuiau.

- Biserica Sf. Simion a fost folosită ca lăcaș de cult până în anul 1969 când a fost închisă din cauza degradării și a împușinării numărului de armeni. În urma unui protocol cu Episcopia Armeană Gregoriană din București, Arhiepiscopia Ortodoxă a Sucevei și Rădăuților a luat biserica Sf. Simion în folosință

- Impresia generală asupra a tot ceea ce îi privește pe armenii din Suceava este cea că ei au trăit într-o mare de libertate și de fast însă istoria le-a scos în cale și piedici.
- În timpul domniei lui Ștefan Rareș (fiul lui Petru Rareș), în ziua Adormirii Maicii Domnului, acesta poruncește dărâmarea sau închiderea tuturor bisericilor armenesti din zona Moldovei, confiscarea sau arderea obiectelor de cult și închiderea episcopului armean împreună cu preoții. (1551)

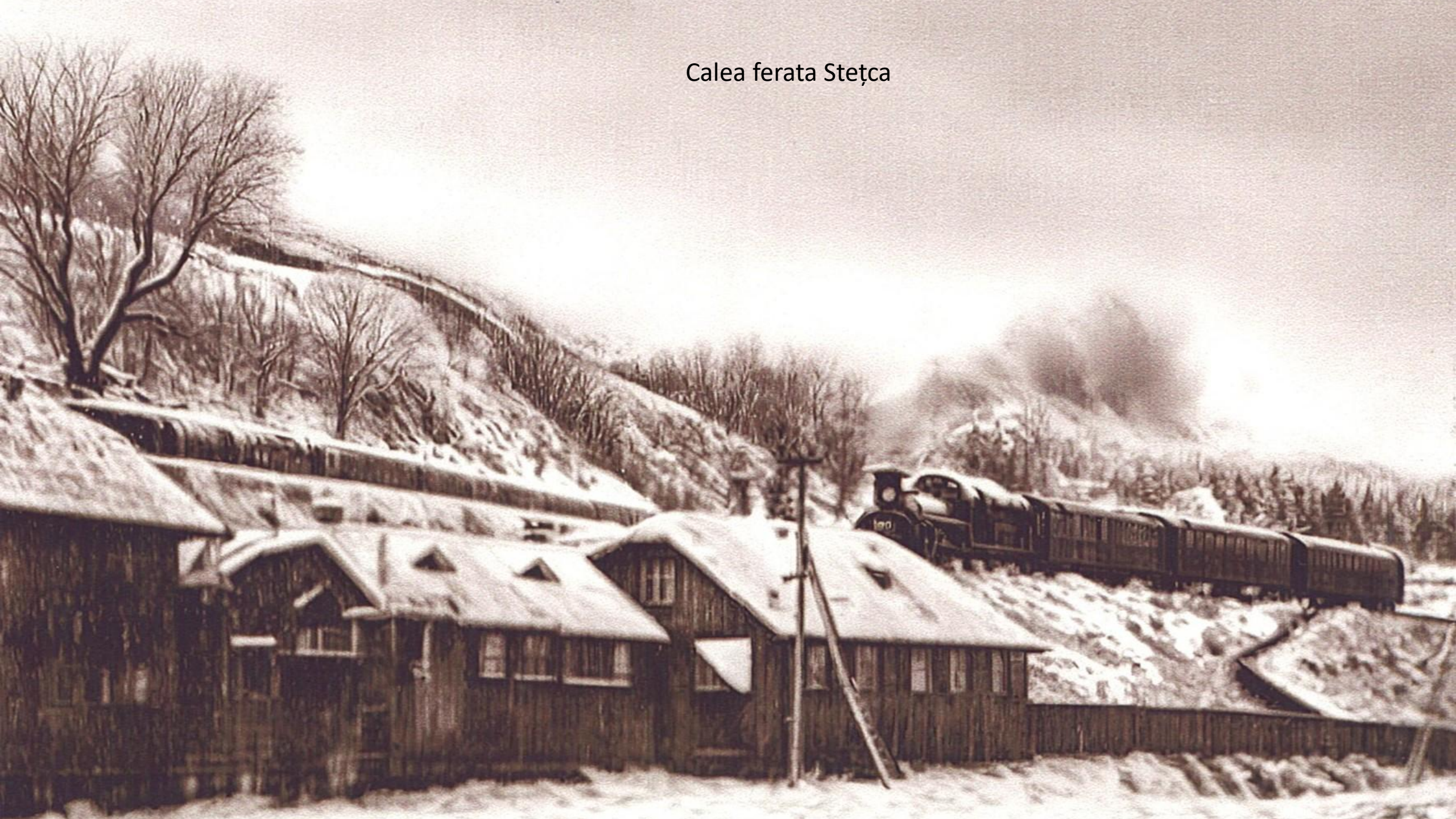
- Biserica Sfânta Cruce a fost afectată, însă va fi refăcută ulterior de mai multe ori. La sfârșitul secolului al XVIII-lea, biserica armenească cu hramul „Sfânta Treime” a fost distrusă în totalitate, îngropând sub dărâmături pe soția negustorului Ioan Capri, proprietarul grădinii în care se afla biserica. În amintirea episcopului armean Hovhannes Capri, descendenții acestei familii au zidit din pietrele bisericii distruse, în 1776 o capelă cu hramul Sfântul Ioan Botezătorul, sprijinită de zidul sudic al Bisericii Sfânta Cruce.
- Curtea bisericii a găzduit și o școală primară armeană construită în 1824, care purta următoarea inscripție: Această școală, cu tot cu mobilierul ei, a fost zidită spre a lăuda pe Domnul, cu mijloacele proprii națiunii armene din orașul Suceava, în anul, după Hristos 1824, după calendarul armean 1273.

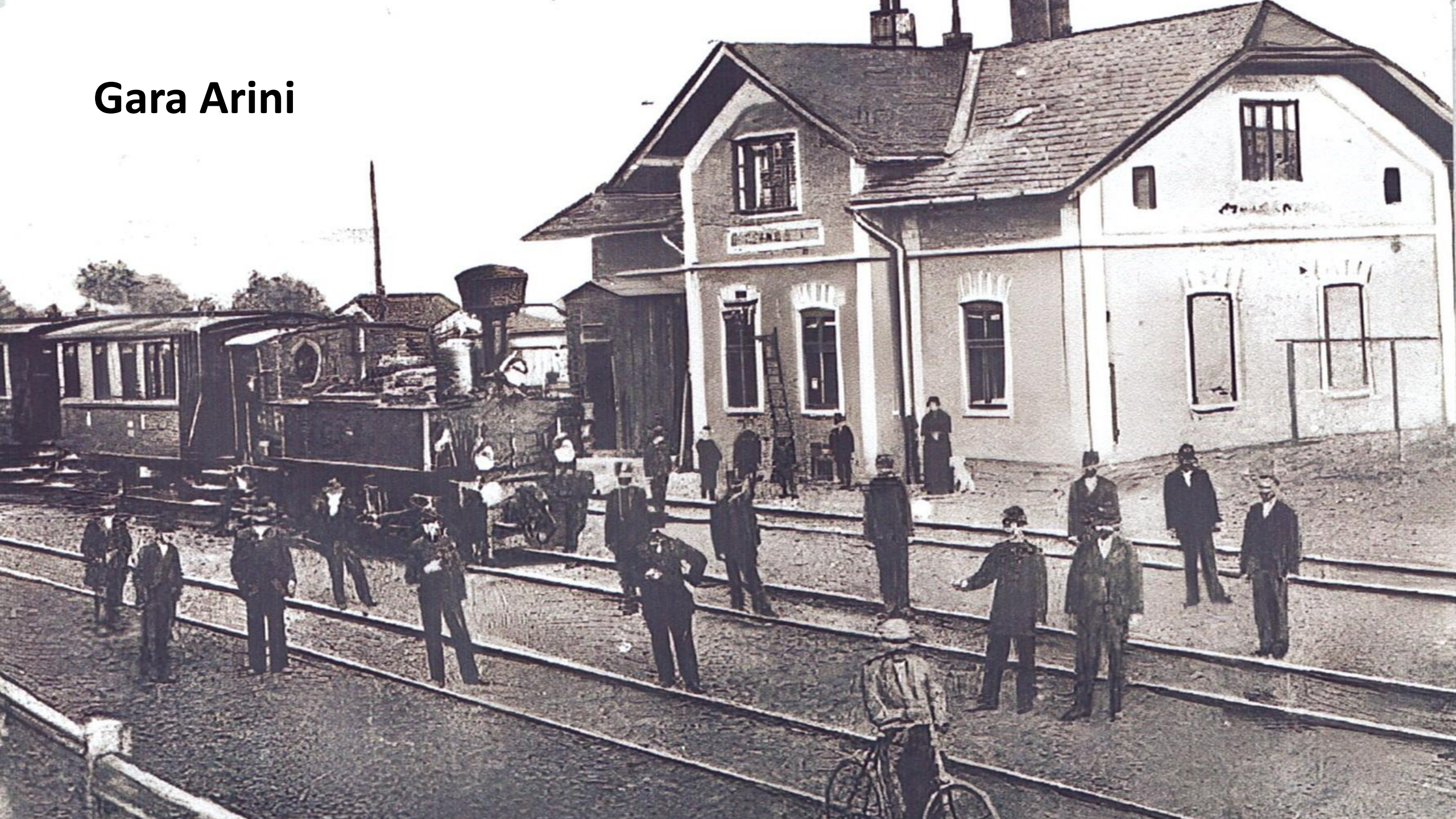
- La începutul secolului al XX-lea prin fața Bisericii Sfânta Cruce trecea la câțiva metri de zidurile bisericii calea ferată Ițcani-Areni, gara aflându-se de cealaltă parte a Străzii Armenești, pe locul fostei autogări.
- În vara anului 1918, trepidațiile au cauzat prăbușirea turlei de deasupra naosului, care a căzut înăuntru, din pricina trenului care a sguđuit și clădirea liceului. În 1935, naosul și altarul bisericii au fost restaurate.
- Turnul-clopotniță amplasat în fața bisericii este sărăcăcios ca înălțime și sprijinit de două contraforturi. Și el a avut de-a face cu lucrările de restaurare, sub acest pretext introducându-se într-un zid o piatră de mormânt.

Calea ferata Stețca

Gara Arini

Construită ca local public (nu numai pentru comunitatea armeană), cafeneaua a fost ridicată cu sprijinul financiar consistent al bogatei și influentei familii armene Prunkul. Locul de întâlnire al armenilor ortodocși și catolici din urbe

- Negustorii armeni exportau vite si cai in Prusia, Austria, Olanda, precum si oi, porci, piei, ceara, grâu, brânza si alte produse din Moldova, aducând in schimb mărfuri manufacturate din Occident postavuri, covoare, broderii, obiecte de lux, arme iar, din Orient mirodenii, vin grecesc, coloranți, mătăsuri si altele.
- Armenii erau cei care aduceau din Muntenia si Braşov ceara de albine, din Ungaria, blana de samur, si duceau postavuri si metale din Germania pana in India, exportau grâu si vin din Moldova in Polonia si Rusia, ceara, miere, carne si grăsimi la Constantinopol

Cafeneaua Armenească a fost deschisă cam în același timp cu darea în folosință a liniei ferate urbane Ițcani-Suceava (1898), linie care trecea prin fața localului și a Bisericii Sf. Cruce.

Biserica Sf. Cruce a avut de suferit, trepidațiile provocate de trecerea trenului pe sub zidul lăcașului de cult provocând surparea bolții.

- Un plan din anul 1907 arată că în jurul Bisericii Sfânta Cruce se găseau piețele de fructe, de cereale și lemne, cu hanurile La para de Aur, și La Trei Coroane și Școala Armenească, precum și Cafeneaua Armenească.
- Acest din urmă local public a fost construit cu ajutorul bogatei și influentei familii Prunkul.
- Cafeneaua Armenească (al cărei plan de construcție, datat 6 iulie 1897) constituia locul de întâlnire al armenilor ortodocși. Inaugurată fiind cam în același timp cu darea în folosință a liniei ferate urbane Ițcani – Suceava (1898) care trecea prin fața sa, a beneficiat de faptul că stația **Răspântia** ce se afla chiar vis-a-vis (pe locul unde se află azi Autogara Suceava) asigura clientela.
- Istoria Cafenelei Armenesti se împletește cu cea a Societății Muzeul. Artefactele descoperite de arhitectul Karl A, Romstorfer, prin săpăturile efectuate la Cetatea de Scaun a Sucevei au fost, la un moment dat, adăpostite într-una din încăperile Cafenelei armenesti. Deoarece Varteres Prunkul a fost unul dintre fondatorii Societății Muzeul Suceava.

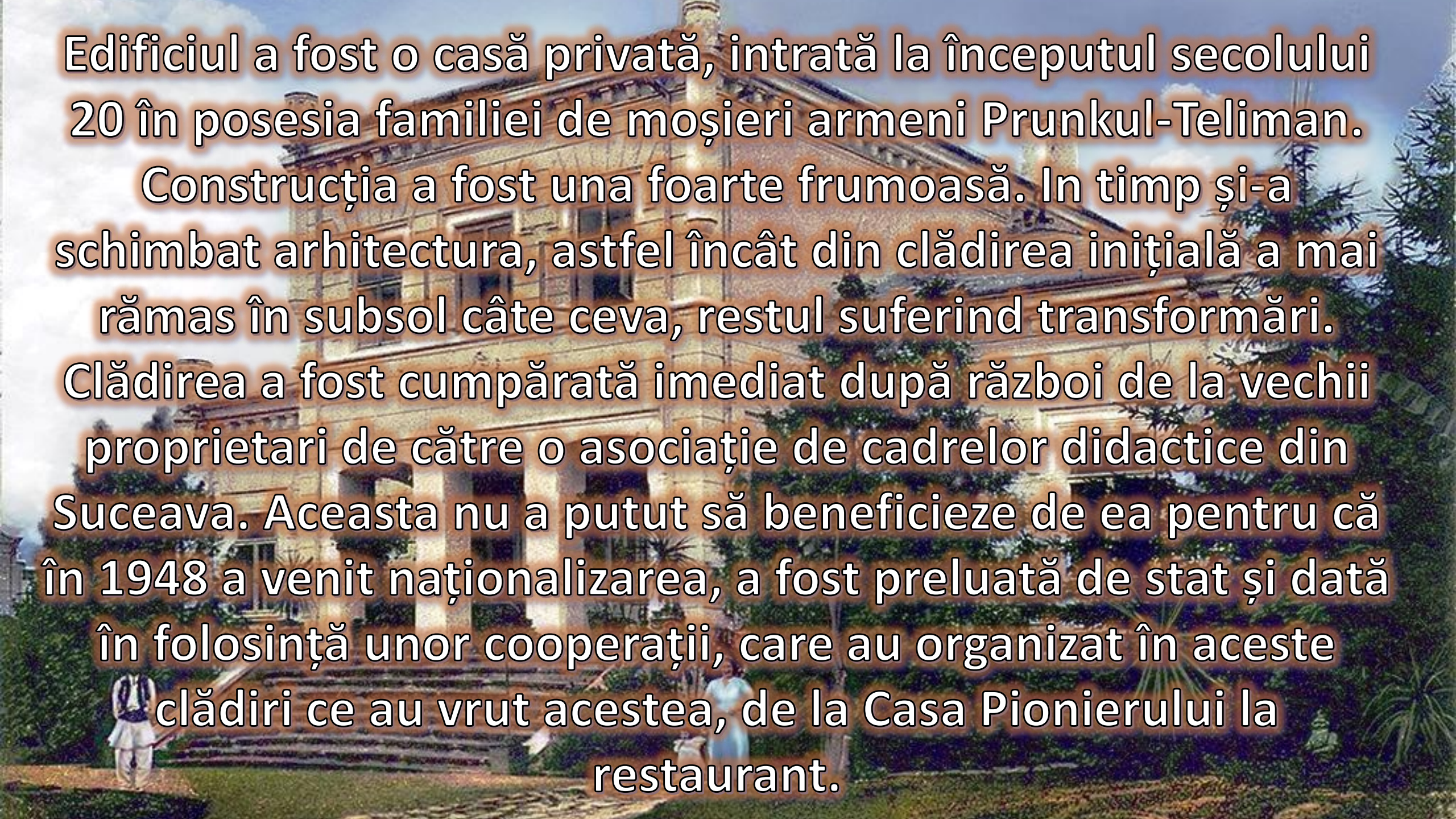
SUCZAWA,
SUCEAVA.

Armenische Kirche.
Biserica armenă.

Suceava

Strada Pruncul

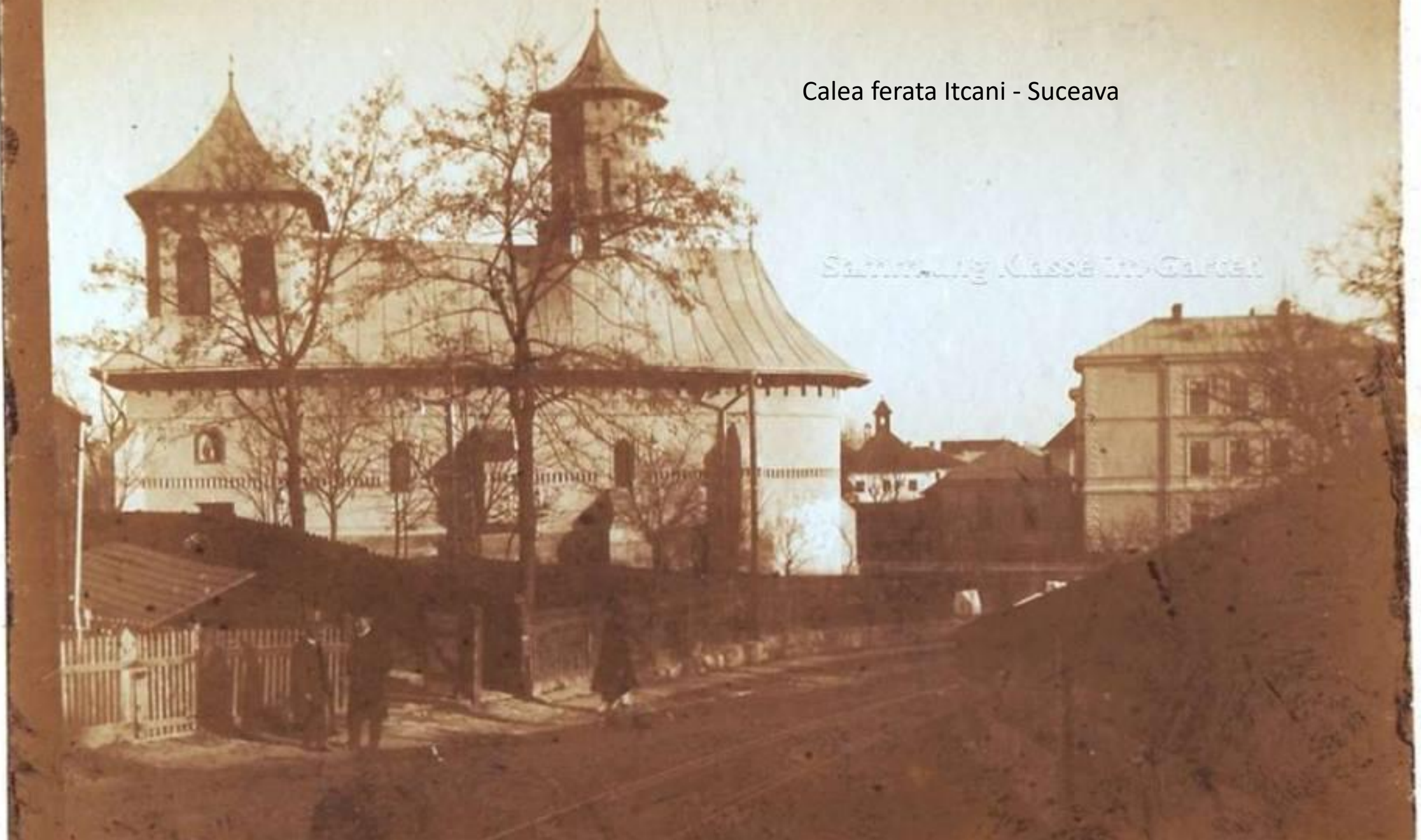
Edificiul a fost o casă privată, intrată la începutul secolului 20 în posesia familiei de moșieri armeni Prunkul-Teliman.

Construcția a fost una foarte frumoasă. În timp și-a schimbat arhitectura, astfel încât din clădirea inițială a mai rămas în subsol câte ceva, restul suferind transformări. Clădirea a fost cumpărată imediat după război de la vechii proprietari de către o asociație de cadrelor didactice din Suceava. Aceasta nu a putut să beneficieze de ea pentru că în 1948 a venit naționalizarea, a fost preluată de stat și dată în folosință unor cooperații, care au organizat în aceste clădiri ce au vrut acestea, de la Casa Pionierului la restaurant.

1970

Calea ferata Itcani - Suceava

- Nicolae Iorga afirma, despre casele Străzii Armenești, următoarele: "Aceste case au acoperișuri de șindrilă, cu stâlpi formând o balustradă la fațadă, aceste case văruite cu ferestre mici pătrate, frumos rânduite, alcătuiesc un șir de clădiri model."
- **Foișorul** este elementul principal al caselor, acesta se rupe de streășina casei, creând un volum separat mai mic în raport cu restul acoperișului, fiind tratat în stil clasicizant. Amplasarea la o depărtare medie față de stradă, precum și distanțele dintre locuințe creau spații destinate curții sau livezii. Foișorul este în general pătrat și deschis, sprijinindu-se pe patru-șapte stâlpi în funcție de mărimea lui. Este amplasat în dreptul tinzii de acces, protejând intrarea principală. Tavanul foișorului se realizează din scânduri scurte, profilate cu șanțuire marginală îngustă, continuă, asamblate în V, dispunere care creează un desen original.

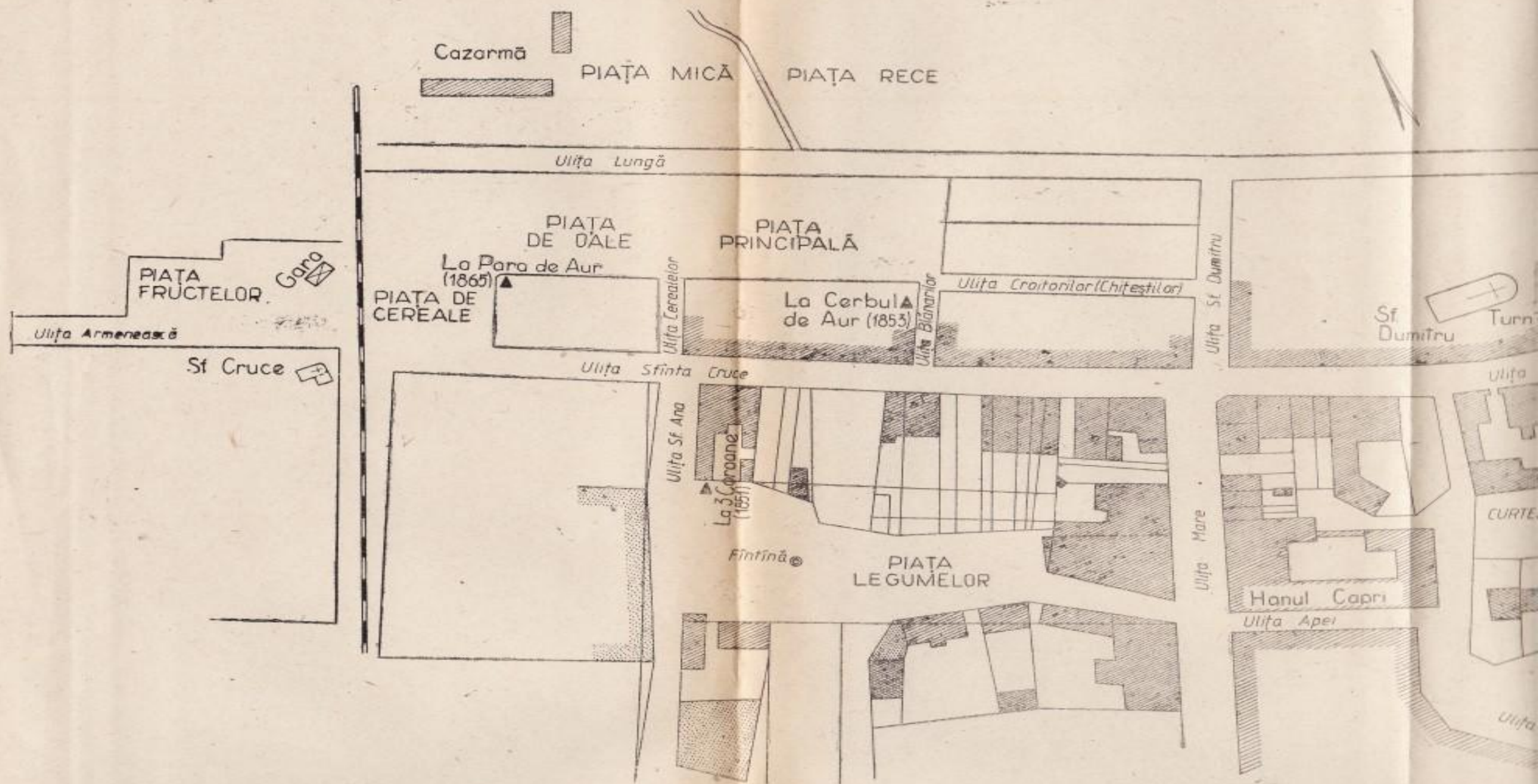

Fig. 87. Planul centrului istoric și comercial, după o hartă din anul 1880.

- Comunitatea germană a venit în Suceava din 1775
- Biserica Evanghelică a fost ridicată în anul 1928 și era locul de întâlnire a etnicilor germani.
- În anul 1944, odată cu ocupația sovietică, majoritatea germanilor au emigrat spre țara de origine, întrucât erau persecutați sau trimiși în Uniunea Sovietică, în lagărele de muncă.
- În prezent, datorită numărului mic de germani de confesiune evanghelică din Bucovina, în biserică se mai ține doar câte o slujbă pe lună.

